

Sygn. akt VI GC 282/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Beata Hass-Kloc

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 09 kwietnia 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: D. M. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) Usługi (...), (...) i inne D. M. w K.

przeciwko: (...) Sp. z o.o. z/s w R.

o uznanie za bezskuteczną umowy

I. uznaje za bezskuteczne w stosunku do powoda D. M. umów kupna-sprzedaży zawartych pomiędzy (...) Sp. z o.o. z/s w R. a pozwanym (...) Sp. z o.o. z/s w R. na podstawie, których (...) Sp. z o.o. z/s w R. sprzedała pozwanemu (...) Sp. z o.o. z/s w R. należące do (...) Sp. z o.o. następujące samochody:

- T. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 02 listopada 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 31 grudnia 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 06 listopada 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 06 listopada 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 06 listopada 2012r. – data sprzedaży,

II. zasądza od pozwanego (...) Sp. z o.o. z/s w R. na rzecz powoda D. M. kwotę 5.842,00 zł (słownie: pięć tysięcy osiemset czterdzieści dwa złote) tytułem kosztów procesu w tym kwotę 3.617,00 zł (słownie: trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w sprawie,

III. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Sp. z o.o. z/s w R. kwotę 2.125,00 zł (słownie: dwa tysiące sto dwadzieścia pięć złotych) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w (...) tytułem połowy opłaty sądowej od pozwu od uiszczenia której powód był zwolniony.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 kwietnia 2014r., sygn. akt VI GC 282/13

Powód D. M. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) Usługi (...), (...) i inne D. M. w K. wniósł przeciwko (...) Sp. z o.o. z/s w R.

o uznanie za bezskuteczną wobec niego umowy kupna-sprzedaży z stycznia 2013r. na podstawie której (...) Sp. z o.o. z/s w R. sprzedała pozwanej należące do nich następujące samochody:

- T. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 02 listopada 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 31 grudnia 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 06 listopada 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 06 listopada 2012r. – data sprzedaży,
- F. (...) numer rejestracyjny (...) na podstawie faktury nr (...) z dnia 06 listopada 2012r. – data sprzedaży

oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego podał, iż wyrokiem z dnia 24.10.2012r. Sąd Okręgowy w (...) VI Wydział Gospodarczy sygn. akt VI GC 157/12 zasądził od (...) Sp. z o.o. w R. na rzecz D. M. kwotę 247.845,06 zł z ustawowymi odsetkami oraz z kosztami procesu w kwocie 12.410,00 zł. Dysponując tytułem wykonawczym D. M. wszczął egzekucje przeciwko dłużnikowi (...) Sp. z o.o. i komornik w toku podjętych czynności egzekucyjnych ustalił, iż dłużnik nie posiada żadnego majątku, żadnych środków finansowych a jedynie 8 samochodów i 3 naczepy ciężarowe, które były zajęte przez Urząd Skarbowy w R. z tytułu nieuregulowanych należności publiczno – prawnych.

W tej sytuacji powód samodzielnie ustalił, iż dłużnik posiadał majątek w postaci samochodów wymienionych w pozwie, z których mógł się zaspokoić jednakże zostały one sprzedane już w grudniu 2012r. umowa przedwstępna na rzecz pozwanego przez w/w dłużnika. W ocenie powoda było to działanie celowe i doprowadziło do jego pokrzywdzenia. Do przedmiotowych umów

kupna-sprzedaży doszło w momencie złożenia przez dłużnika w sposób nieskuteczny apelacji co miało na celu jedynie uniemożliwienie dochodzenia od dłużnika zasądzonej kwoty. Powód podniósł, iż obie spółki pozostają w stałych stosunkach gospodarczych; są między nimi powiązania kapitałowe i osobowe albowiem były członkiem zarządu wiceprezes (...) Sp. z o.o. od 23.11.2012r. pełnił funkcje prezesa jednoosobowego zarządu pozwanej spółki. W tej sytuacji pozew zasługuje na uwzględnienie.

Pozwany w odpowiedzi na powyższe w piśmie z dnia 03.01.2014r. (k. 70-78) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. Podniósł w uzasadnieniu, iż przyznaje, że w 2012r. kupił od (...)

Sp. z o.o. w/w pojazdy dowodem czego były faktury zakupowe. Zaprzeczył aby pozostawał w stałych stosunkach gospodarczych z w/w dłużnikiem jak również aby pomiędzy nim a pozwaną spółką były zobowiązania kapitałowe i osobowe. Wskazał, iż pozwana spółka powstała 19.12.2011r., zaś W. S. (1) pełnił funkcje prezesa jednoosobowego zarządu od dnia 09.12.2012r. natomiast z dniem 05.10.2012r. przestał pełnić funkcję członka zarządu tj. wiceprezesa zarządu w/w dłużnika. Powyższe świadczy o tym, iż w dniu 24.10.2012r. w którym zapadł nieprawomocny wyrok Sadu Okręgowego w (...)zasądzający na rzecz powoda kwotę 247.845,06 zł W. S. (1) nie był już wiceprezesem zarządu (...) Sp. z o.o. (...) tym będąc w zarządzie dłużnika nie uczestniczył w procesie z powództwa D. M.; nie zajmował się prowadzeniem inwestycji w spółce i choć docierały do niego informacje przejściowych brakach płynności finansowej spółki to jednak było to zjawiskiem wynikającym ze specyfiki realizowanych zleceń i ryzykiem gospodarczym. W ocenie pozwanego powód nie udowodnił stanu niewypłacalności (...) Sp. z o.o. Ponadto stwierdził, iż cena zakupionych przez pozwanego samochodów nie została zaniżona, ani nie odbiegła rażąco od cen rynkowych. W tej sytuacji należy przyjąć, iż dłużnik otrzymał ekwiwalentne świadczenie w postaci ceny zbycia przedmiotowych samochodów, a tym samym wyłączone jest pokrzywdzenie powoda. Strona pozwana wskazała, iż pozostawała do (...) Sp. z o.o. wierzycielem z tytułu zleconych w 2012r. prac, natomiast z tytułu sprzedaży samochodów osobowych objętych pozwem pozwany pozostawał do (...) Sp. z o.o. dłużnikiem co spowodowało, iż dokonano wzajemnej kompensacji wskazanych zobowiązań. Zarzucił także, iż dokumentów kompensaty wynika, iż pozwany nadal pozostaje niespłaconym wierzycielem wobec (...) Sp. z o.o. na kwotę 16.329,75 zł.

Powód w odpowiedzi na powyższe w piśmie przygotowawczym z dnia 10.02.2014r. (k. 136-147) podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie; podobnie uczynił to pozwany w piśmie przygotowawczym z dnia 19.02.2014r. (k. 170-172).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 24.10.2012r. sygn. akt VI GC 157/12 Sąd Okręgowy w (...) VI Wydział Gospodarczy sygn. akt VI GC 157/12 zasądził od (...) Sp. z o.o. w R. na rzecz D. M. kwotę 247.845,06 zł z ustawowymi odsetkami oraz z kosztami procesu w kwocie 12.410,00 zł, zaś postanowieniem z dnia 19.02.2013r. nadał mu klauzulę wykonalności w pkt I i III (dowód: wyrok k. 5, postanowienie k. 6).

W dniu 05.10.2012r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki (...) podjęło uchwałę nr 2 na podstawie której odwołało W. S. (1) z pełnienia funkcji członka zarządu jako wiceprezesa zarządu oraz uchwałą nr 1 wyraziło zgodę na zbycie przez w/w jako wspólnika łącznie 76 % udziałów o łącznej wartości 38.000,00 zł (dowód: protokół NZW z dn. 05.10.2012r. k. 90-93).

W dniu 10.10.2012r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki (...) na którym podjęto uchwałę nr 1 mocą której W. S. (1) został powołany na prezesa zarządu (dowód: protokół NZW z dn. 09.10.2012r. wraz z uchwałą k. 94-95).

Na podstawie faktur:

- nr (...) z dnia 02.11.2012r. (...)

Sp. z o.o. sprzedał pozwanemu powypadkowy (...) o nr rej (...) za kwotę 20.295,00 zł (k. 96),

- nr (...) z dnia 31.12.2012r. (...)

Sp. z o.o. sprzedał pozwanemu (...) o nr rej (...) za kwotę 3.690,00 zł (k. 97),

- nr (...) z dnia 06.11.2012r. (...)

Sp. z o.o. sprzedał pozwanemu (...) o nr rej (...) za kwotę 3.157,00 zł (k. 98),

- nr (...) z dnia 06.11.2012r. (...)

Sp. z o.o. sprzedał pozwanemu (...) o nr rej (...) za kwotę 3.311,00 zł (k. 99),

- nr (...) z dnia 06.11.2012r. (...)

Sp. z o.o. sprzedał pozwanemu (...) o nr rej (...) za kwotę 7.200,00 zł (k. 100).

Powód wielokrotnie kontaktował się z prezesem zarządu (...) Sp. z o.o. w osobie P. P. (1) celem wyegzekwowania swoich należności zarówno w postępowaniu przesądowym jak i w sądowym. Świadkiem obecności powoda u prezesa zarządu (...) Sp. z o.o. był W. S. (1) (dowód: zeznania powoda k. 228, zeznania świadka P. P. (1) k. 227, zeznania strony pozwanej k. 228). Od miesiąca stycznia 2012r. do maja 2012r. powód kontaktował się e-mailami zarówno z prezesem zarządu (...) Sp. z o.o. jak i z innymi wierzycielami tej spółki celem wyegzekwowania swej należności (dowód: e-maile k. 147-153).

W dniu 03.03.2012r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie prowadząc postępowanie egzekucyjne z wniosku powoda przeciwko (...) Sp. z o.o. zajął ruchomości w postaci samochodów zarówno ciężarowych jak i osobowych (dowód: protokół zajęcia ruchomości k. 184-187 – akta KM 381/13). Następnie w toku tegoż postępowania egzekucyjnego doszło do licytacji samochodu ciężarowego Fiata(...) rok produkcji 2007 wskazując jego wartość na kwotę 20.000,00 zł który nabył J. K. za kwotę 15.000,00 zł (dowód : obwieszczenie o licytacji k. 188, postanowienie o udzieleniu przebiecia k. 106, faktura VAT k. 202).

W dniu 04.04.2013r. w/w komornik odebrał zajęte ruchomości od w/w dłużnika (dowód: protokoły odebrania zajętych ruchomości k. 190-193).

W dniu 04.04.2013r. komornik dokonał obwieszczenia w zakresie pierwszej licytacji samochodu ciężarowego dłużnika F. (...) rok produkcji 2008 określając jego wartość na kwotę 25.000,00 zł, który został sprzedany za kwotę 18.950,00 zł (dowód: obwieszczenie licytacji k. 199, faktura VAT k. 204).

W dniu 09.04.2013r. w/w komornik dokonał sprzedaży (...) rok produkcji 2007 stanowiącego własność dłużnika wycenionego na wartość 32.000,00 zł za kwotę 24.000,00 zł (dowód: protokół sprzedaży k. 201).

W dniu 12.04.2013r. komornik sądowy sprzedał (...) rok produkcji 2008 stanowiący własność dłużnika za kwotę 41.000,00 zł (dowód: faktura VAT k. 203).

Również w dniu 12.04.2013r. komornik sądowy sprzedał (...) rok produkcji 2007 stanowiący własność dłużnika za kwotę 15.000,00 zł (dowód: faktura VAT k. 205).

W dniu 01.10.2013r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w R. zawiadomił powoda na podstawie art. 827 kpc o stanie egzekucji wskazując, iż na tą chwilę jest ona całkowicie bezskuteczna. Wskazał w nim, iż należące do dłużnika pojazdy zostały sprzedane w drodze egzekucji sądowej, a uzyskana z tego tytułu kwota została przekazana do Naczelnika II Urzędu Skarbowego w R. (dowód: pismo komornika k. 154).

W dniu 12.12.2013r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w R. wydał postanowienie o umorzeniu egzekucji wszczętej na wniosek powoda przeciwko (...) Sp. z o.o., albowiem okazała się ona bezskuteczna (k. 146).

Pozwany wykonywał na rzecz (...) Sp. z o.o. jako wykonawca prace budowlane polegające na budowie zasilania przepompowni oraz linii kablowych i oświetlenia na zadaniu kontrakt IX objętych fakturą nr (...) z dnia 27.03.2013r. na kwotę 39.778,20 zł; podwyższenia studni SK-2 w R. na ul. (...) do poziomu terenu budowy objętej fakturą nr (...) z dnia 31.12.2012r. na kwotę 1.747,83 zł; remontu instalacji teletechnicznej na terenie (...) S.A. Oddział Elektrociepłownia (...) objętej fakturą (...) z dnia 31.12.2012r. na kwotę 46.051,20 zł; roboty elektryczne i teletechniczne na zadaniu przebudowa ul. (...) w R. objętej fakturą nr (...) z dnia 28.02.2013r. na kwotę 29.823,31 zł.

W związku z powyższym oraz zakupem od (...) Sp. z o.o. w/w pojazdów pozwany i (...) Sp. z o.o. dokonali wzajemnych kompensat wierzytelności wynikających z przedmiotowych umów (dowód: zeznania świadka P. P. k. 227, pozwanego W. S. k. 228, w/w faktury VAT wraz z protokołami końcowymi odbioru wykonanych robót k. 101-108, dokumenty dotyczące wzajemnych kompensat k. 109-113).

Sąd w całości uwzględnił dokumenty zawnioskowane przez obie strony jako dowody w niniejszej sprawie, albowiem nie były one kwestionowane w swej treści ani przez powoda, ani przez pozwanego a poza tym tworzyły spójny i logiczny wzajemnie się uzupełniający stan faktyczny.

Sąd w całości również uwzględnił zeznania powoda, natomiast nie uwzględnił zeznań świadka P. P. jak i pozwanego W. S. w zakresie okoliczności dotyczących braku wiedzy po stronie W. S. co do stanu niewypłacalności (...) Sp. z o.o. i toczącego się z powództwa D. M. sporu sądowego o zapłatę należności przez (...) Sp. z o.o. oraz dotyczących okoliczności braku wiedzy P. P. co do wyroku sądowego dot. powoda i stanu majątkowego spółki momencie zawierania przedmiotowych umów sprzedaży.

W ocenie Sądu W. S. z racji pełnionej funkcji i osobistych wizyt powoda u prezesa zarządu (...) Sp. z o.o. musiał wiedzieć o toczącym się postępowaniu sądowym szczególnie, iż kwota należności jaka była dochodzona przez powoda była znaczna i doświadczenie życiowe wskazuje, iż osoba będąca członkiem zarządu spółki, która ma trudności

finansowe winna posiadać wiedzę w tym zakresie. Również za taką oceną przemawia okoliczność nie tylko rezygnacji z członka zarządu (...) Sp. z o.o. ale również chęć sprzedaży jego udziałów jako współnika tej spółki. Natomiast P. P. jako Prezes Zarządu z racji pełnionej funkcji, wysokości kwoty dochodzonej przez powoda musiał pełnić kontrolę i obejmować swoją świadomością poszczególne etapy tego postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawowa reguła wynikająca z art. 527 par 1 kc wymaga by dłużnik działał ze świadomością poprzedzenia wierzycieli, czyli zdawał sobie sprawę z tego, że jego czynność prawna może spowodować niemożliwość uzyskania zaspokojenia przez jego wierzycieli. Nie chodzi tu zatem o zamiar pokrzywdzenia, a tylko o świadomość możliwości jego wystąpienia. Świadomość ta nie musi odnosić się do żadnego konkretnego wierzyciela. Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli musi istnieć w momencie dokonywania przez dłużnika zaskarżonej czynności prawnej. Ciężar udowodnienia świadomości i pokrzywdzenia spoczywa na wierzycielu. W praktyce ustala się ten fakt za pomocą domniemania praktycznego opartego na dwóch innych faktach: że dłużnik wiedział o istnieniu wierzycieli oraz że znał skutek dokonywanej czynności dla jego majątku. Ten ostatni fakt przeważnie też ustala się przez domniemanie faktyczne, którego podstawą jest ogólna dojrzałość sprawność umysłowa i doświadczenie życiowe dłużnika. Dalsza przesłanka z art. 527 par 1 kc polega na tym, że osoba trzecia wie, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela lub przy dołożeniu należytej staranności, może się o tym dowiedzieć. Należy podkreślić, że przepis odwołuje się do kryterium należytej staranności a nie wymaga, aż tego, by osoba trzecia mogła się dowiedzieć „z łatwością”, ten ostatni zwrot oznacza bowiem rażące niedbalstwo, a w tym przepisie chodzi o niedbalstwo zwykłe. Wypada tu również zauważyć, iż wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (p. wyrok SA. W Gdańsku z dnia 10.01.2005 I ACR 1014/94, wyrok SA w Poznaniu 12.05.2005 I ACa 1764/04). Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy nie może budzić wątpliwości zdaniem Sądu, iż dłużnik (...) Sp. z o.o. sprzedając przedmiotowe samochody pozwanemu w osobie prezesa zarządu tejże spółki przewidywał – albowiem posiadał wiedzę o wydanym w dniu 24.10.2012r. wyroku zasądającym na rzecz powoda kwotę 247.845,06 zł – że sprzedaż jedynych wolnych od obciążeń pojazdów może potencjalnie skutkować ograniczeniem lub wyłączeniem możliwości zaspokojenia wierzycieli w tym powoda.

Powyższe rozważania wskazują również, iż pozwany jako osoba trzecia działająca przez prezesa zarządu W. S. dokonując wskazanej czynności prawnej wiedziała, że dłużnik czyli (...) Sp. z o.o. działa ze świadomością pokrzywdzenia powoda. Wskazują na to okoliczności już podniesione,

a mianowicie, że W. S. był nie tylko członkiem zarządu (...) Sp. z o.o. – wiceprezesem zarządu, ale również jej współnikiem. Poza tym sama forma dokonania rozliczeń pomiędzy pozwaną spółką (...) Sp. z o.o. również przemawia za tym, iż taką wiedzę można przypisać pozwanemu. Nie może umknąć uwadze fakt zbieżności okoliczności odejścia z spółki (...) S., a postępującymi jej trudnościami finansowymi.

W okolicznościach niniejszej sprawy strona pozwana zarzuciła otrzymanie ekwiwalentu przez dłużnika w zamian za korzyść uzyskaną przez osobę trzecią w związku z dokonaniem kwestionowanej czynności prawnej. Należy jednak podnieść, iż w niniejszej sprawie w zakresie zapłaty za zakupione przez pozwanego samochody doszło poprzez wzajemną kompensatę. W związku z tym wypada podnieść, iż czynność prawna dłużnika za którą otrzymał on świadczenie ekwiwalentne nie powoduje generalnie pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli uzyskany ekwiwalent znajduje się w majątku dłużnika lub też został wykorzystany dla zaspokojenia wierzycieli (p. orzeczenie SN z 05.03.2008 V CSK 471/07, z 07.12.1999 I CKN 287/98, z 06.10.2011 V CSK 492/10). Brak jednak tego ekwiwalentu lub jego nieodpowiednia wysokość mogą stanowić wyraźną wskazówkę dla stwierdzenia pokrzywdzenia wierzyciela.

W tej sytuacji Sąd przyjął, iż ten zarzut strony pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie. Jeśli chodzi o pojęcie niewypłacalności w rozumieniu art. 527 par 2 kc jest ono pojęciem autonomicznym w ramach kc i oznacza ono sytuację

w której dłużnik nie ma możliwości terminowego wywiązywania się ze swoich zobowiązań finansowych. Wystarczającą przesłanką do stwierdzenia tego stanu jest wykazanie przez skarżącego wierzyciela, że wobec stanu majątku dłużnika zaspokojenie jego wierzytelności okazało się niemożliwe (p. wyrok SA w Warszawie 19.11.1997 I ACa 737/97).

Z akt niniejszej sprawy wynika jednoznacznie, iż egzekucja komornicza prowadzona na wniosek powoda okazała się całkowicie bezskuteczna – co wskazano w/w dowodami.

W tej sytuacji należało przyjąć, iż poprzez dokonanie przedmiotowych umów kupna-sprzedaży doszło do realnego pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela, albowiem spowodowało to niemożność jego zaspokojenia jako wierzyciela (p. wyrok SN z 28.11.2001 IV CKN 525/00, wyrok SN z 22.10.2004 IV CK 128/04, wyrok SN z 13.04.2012 III CSK 214/12).

Z tych też względów Sąd uwzględnił powództwo na podstawie art. 527 kc przy czym z uwagi na sprecyzowanie przez stronę pozwaną w piśmie przygotowawczym z dnia 03.01.2014r. danych rejestracyjnych przedmiotowych pojazdów i przyznania ich zakupu od (...) Sp. z o.o. Sąd w sentencji wyroku określił przedmiotowe pojazdy tak jak przyznała i określiła je strona pozwana.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 par 1 kpc i art. 99 kpc oraz art. 108 kpc.

(...)

(...)